

EU lättar på regleringar kring statsstöd – skillnader i medlemsstaternas tolkning?

EU-kommissionen har den 19 mars antagit en tillfällig ram för att medlemsstaterna ska kunna utnyttja hela den flexibilitet som finns inbyggd i reglerna om statligt stöd till att stödja ekonomin i samband med covid-19-utbrottet. De befintliga reglerna för statligt stöd medger redan att medlemsstaterna vidtar vissa stödåtgärder, men med den tillfälliga ramen får de nu också möjligt att säkerställa tillräcklig likviditet för alla typer av företag, så att näringsverksamheten kan fortsätta både under och efter Coronavirusets utbrott.

Medlemsländerna får erbjuda fem olika typer av stöd enligt det tillfälliga ramverket:

1. **Direkta bidrag, selektiva skatteförmåner och förskott:** Medlemsstaterna kommer att kunna inrätta stödordningar för att bevilja ett företag upp till 800 000 euro för att tillgodose akuta likviditetsbehov.
2. **Offentliga garantier för lån som företag tagit i banker:** Medlemsstaterna kommer att kunna lämna offentliga garantier för att säkerställa att banker också i fortsättningen förser behövande kunder med lån.
3. **Subventionerade offentliga lån till företag:** Medlemsstaterna kommer att kunna bevilja företag lån till förmånlig ränta. Dessa lån kan hjälpa företag att täcka omedelbara behov av rörelsekapital och investeringar.
4. **Garantier till banker som överför statligt stöd till den reala ekonomin:** Vissa medlemsstater planerar att bygga vidare på bankernas befintliga utlåningskapacitet och använda dem som kanal för stöd till företag, särskilt till små och medelstora företag. Av ramen framgår det tydligt att sådant stöd betraktas som direkt stöd till bankkunderna och inte som stöd till bankerna. Dessutom innehåller den vägledning i hur minsta möjliga snedvridning av konkurrensen mellan bankerna säkerställs.
5. **Kortfristig exportkreditförsäkring:** Ramen medger ytterligare flexibilitet i fråga om hur man kan påvisa att det i vissa länder föreligger icke-marknadsmässiga risker, så att staten om nödvändigt kan ställa ut kortfristiga exportkreditförsäkringar.

De möjligheter som ramverket introducerar är ett komplement till andra möjligheter som redan finns för att minimera de socioekonomiska effekterna av Coronavirusets inverkan på ekonomin. Sedan tidigare så har länderna också getts möjligheten att erbjuda uppskov på skatteinbetalningar och subventionera deltidsarbete. Man kan även ekonomiskt kompensera företags direkta kostnader kopplade till virusets utbrott. Ramverket kommer initialt att vara på plats fram till slutet av året men EU-kommissionen kommer före dess att bedöma om en förlängning är aktuell.

Vem implementerar?

Det är bara EU-kommissionen som kan godkänna statsstöd och det är EU-kommissionen som har antagit de tillfälliga förändringarna i regelverket. Den "tillfälliga ramen" som förändringarna kallas kommer att vara giltig till och med december 2020. Förändringarna verkställs av svenska regeringen, via Näringsdepartementets enhet för marknad och konkurrens. All kontakt med EU-kommissionen i statsstödsärenden sker också genom Näringsdepartementets enhet för marknad och konkurrens. Eftersom statsstöd är offentliga myndigheters stöd till ekonomisk verksamhet, borde de fem åtgärderna ovan således kunna "verkställas" av svenska myndigheter på nationell, regional och lokal nivå. För den regionala nivån är det extremt viktigt att få veta vilka ramar som gäller, inte minst med tanke på de insatser som planeras via strukturfonderna för att stävja Coronasituationen (se artikel på vår hemsida). Då det rör sig om stora summor, kan man gissa att statens roll i utformningen av hur medlen får användas kommer vara betydande.

Då ramverket är godkänt av EU-kommissionen är det nu upp till medlemsstaterna (MS) att utforma, få godkänt och sedan implementera. Eftersom rykten cirkulerar om att andra MS fått fördelaktigare undantag från

statsstödsreglerna än andra och åtgärderna skiljer sig åt mellan MS, har vi gjort en kort översikt över hur insatserna i MS kan se ut, med särskilt fokus på Tyskland.

Här är ett par exempel på internationella insatser

Europeiska kommissionen har funnit att [Frankrikes](#) plan på 1,2 miljarder euro för att stödja små- och mikroföretag samt egenföretagare som drabbats ekonomiskt av Coronaviruset överensstämmer med EU:s regler för statligt stöd. Systemet, som kallas "Fonds de solidarité", godkändes inom ramen för tillfälligt ramverk för statligt stöd för att stödja ekonomin i samband med COVID-19-utbrottet som antogs av kommissionen den 19 mars 2020.

Ett garantiprogram för SME:s i [Danmark](#) som drabbats ekonomiskt av Coronaviruset godkändes av Europeiska kommissionen 48 timmar efter att det tillfälliga ramverket trädde kraft. Programmet som innefattar 1 miljard danska kronor överensstämmer med EU:s regler för statligt stöd. Även två andra ([1](#) & [2](#)) insatser har implementerats i Danmark, dessa lyder dock under EU:s "vanliga" statsstödsregler.

Även [Estland](#) har fått klartecken från EU-kommissionen att införa liknande stödinsatser.

[Här](#) finns en lista över godkända insatser i medlemsländerna enligt EU:s "vanliga" statsstödsregler samt enligt det tillfälliga ramverket.

Här går vi in mer konkret på Tyskland

Finansieringarna i Tyskland kan delas in i tre kategorier:

1. Wirtschaftsstabilisierungsfonds (WSF) (nationell nivå)

- Den federala "fallskärmen" siktar in sig på stora på företag som möter minst två av kriterierna:
 - Mer än 249 anställda
 - Mer än 50 miljoner i euro i intäkter
 - Balansomslutning/balansräkning på 43 miljoner euro
- Även start-ups som är "systematiskt relevanta" och har en värdering på minst 50 miljoner euro kan dra nytta av stödet
- Två instrument
 - *Garantier*
WSF ser till att företag kan fortsätta låna. Det täcker därför risken för att låna genom att utfärda en statsgaranti, dvs genom att ställa säkerhet för en konkurs. Fonden kan täcka garantier på totalt 400 miljarder euro. Företag behöver inte betala eller återbetala något när garantier ges.
 - *Aktieinnehav*
Den statliga fonden (WSF) kan också investera direkt i företag, dvs. delvis nationalisera dem. För detta ändamål kan fonden ta upp skulder på upp till 100 miljarder euro. Den partiella nationaliseringen är (oftast) endast avsedd att vara tillfällig. Efter tio år senast ska fonden sälja de aktier som den har förvärvat - antingen tillbaka till företaget, som sedan skulle behöva betala pengar för dem, eller till tredje parter som investerare.
- Vad är den maximala summan företag kan få, hur länge, och hur länge krävs ingen återbetalning?
 - I princip finns det ingen övre gräns för det statliga stödet. När det gäller garantier garanterar fonden de lån som tas ut från lagstiftningen träder kraft till 31 december

Hur gör Sverige? Några exempel:

En rad åtgärder har vidtagits i Sverige. Bland annat erbjuder Almi så kallade "bryggglån" som är riktade mot svenska SME:s. Syftet med dessa lån är att överbrygga en period av svårigheter. Det innebär bland annat förmånliga villkor såsom möjlighet till amorteringsanstånd och ränteanstånd redan från start.

[Läs mer här.](#)

Svenska staten bidrar med lånegaranti till SMF. Förslaget innebär att staten garanterar 70 procent av nya lån som bankerna ger till företag som fått ekonomiska svårigheter till följd av det nya coronavirusets. Garantin ställs ut till bankerna som i sin tur ger ut garanterade lån till företagen. Även om garantin i första hand riktar sig till små och medelstora företag finns det inget formellt krav på företagsstorlek för att kunna delta i programmet.

[Läs mer här.](#)

Tillväxtverket stödjer korttidsarbete vilket innebär att arbetsgivare kan minska den anställdas arbetstid och få stöd från staten för att täcka stora delar av kostnaderna.

[Läs mer här.](#)

Företag kan ansöka om tillfälligt anstånd med betalning avdragen skatt, moms och arbetsgivarutgifter. Betalningen kan skjutas upp i ett år från det att beslutet tas.

[Läs mer här.](#)

2021. Garantiernas löptid och de skulder som ska täckas får inte överstiga 60 månader.

- Vilka andra krav finns det?
 - Företag måste kunna garantera en sund och försiktig policy och bidra till att stabilisera produktionskedjor och säkra jobb
 - Företag får inte ha tillgång till andra former av finansiering
 - Företag får ej ha befunnit sig i ekonomiska svårigheter innan slutet av 2019
 - Investeringar på 500 miljoner euro eller mer måste diskuteras i Bundestag's budgetutskott.
- Vart vänder man sig?
 - Fonden godkändes av förbundsrådet fredagen den 29 mars 2020. Det finns för närvarande ingen hemsida eller specifik kontaktpunkt som företag kan vända sig till. Detta förväntas komma inom några dagar. Det federala ekonomiministeriet är det ledande ministeriet för dessa förhandlingar.

Finns ingen information som talar om hur fort pengarna kan fördelas.

- Kan fonden kombineras med andra program?
 - Eftersom räddningspaketet riktar sig till större företag kan de flesta federala och statliga program inte kombineras med federalt stöd. Det är dock möjligt att dra fördel av parallella överbrygningslån från KfW.

2. Från KfW's Special Programme 2020 ("Sonderprogramm")

- Lån upp till högst en miljard euro kan tas upp via programmen "[Unternehmerkredit](#)" och "[ERP-Gründerkredit Universell](#)". Hur högt lånetaket är i enskilda fall beror på faktorer som årlig omsättning, summan av lönekostnader 2019 och total skuld.
- Företag oavsett storlek och "ålder" (år på marknaden) kan ta del av dessa lån. Även medelstora och större företag.
- Minimikraven för ett företags kreditvärdighet (som annars gäller när KfW beviljar lån) har minskats avsevärt
- KfW tar överlägset den största andelen av skulden för dessa typer av lån (80–90%) → garanteras av den federala regeringen, vilket gör det lättare för banker att bevilja fler lån.
- Pengarna måste betalas tillbaka
- För lånebelopp mellan tre och nio miljoner tas ett beslut av KfW inom 5 dagar (för att ge en uppfattning om hur lång tid det tar att hantera ansökan)
- KfW-lån kan kombineras med andra program. Begränsningar kan förekomma för företag med låg kreditvärdighet.

3. Stöd från förbundsländerna

- Parallellt med stödet från den federala regeringen och KfW stöder alla federala stater också ekonomin med omfattande ekonomiskt stöd. Programmen varierar från Bundesland till Bundesland, liksom villkoren och det konkreta förfarandet för att lämna in ansökningar. I princip alla Bundesländer erbjuder nödhjälp och lån.

Detaljer...

Regleringar förkorttidsarbete

Förordningen om korttidsarbete kommer att anpassas på ett riktat sätt i början av april. Dessa ändringar gör det lättare att ta del av förmåner för korttidsarbete.

- Sänkt krav på antalet anställda som behövs drabbas i företaget till upp till 10%
- (Eng) Partial or complete waiver of building up negative working time balances
- Korttidsarbetsersättning även för tillfälligt anställda

- Full ersättning för socialförsäkringsavgifter genom *Bundesagentur für Arbeit* (Tyska arbetsförmedlingen?)

Likviditetsstöd för företag (i form av [skattestöd](#))

För att bidra till likviditeten bland företag kommer ändringarna skjuta upp skattebetalningar och minska förskottsbetalningarna. Totalt är det flera miljarder i skatt som skjuts upp. Det federala finansministeriet har initierat den nödvändiga samordningen med de federala staterna i denna fråga.

- Beviljandet av skatteuppskjutningar underlättas. Skattemyndigheterna kan skjuta upp skatter om inkasso/betalning av skatter skulle vara en betydande svårighet. Skattemyndigheterna instrueras att inte ställa strikta krav i detta avseende. Genom att skjuta upp skattebetalningarna stödjer man tillfälligt företagets likviditet.
- Förskottsbetalningar kan lättare justeras. Så snart det är uppenbart att skattebetalarnas inkomster sannolikt kommer att bli lägre under innevarande år minskar förskottsbetalningarna snabbt och enkelt. Detta förbättrar likviditetssituationen.
- "Straffåtgärder" som t.ex. kontobeslag eller tilläggsavgifter kommer inte att verkställas fram till 31 december 2020 så länge gäldenären påverkas direkt av effekterna av Corona.

När det gäller skatter som administreras av tullförvaltningen (t.ex. energiskatt och lufttransportskatt) har Tulldirektoratet fått instruktioner att tillgodose skattebetalarnas behov på ett lämpligt sätt. Detsamma gäller för det federala skattekontoret, som kommer att fortsätta i sitt ansvar för försäkringsskatt och mervärdesskatt.

Vad skrivs i tysk media?

Många handlare/företag menar att bankerna agerar som en flaskhals. Processen för att ta lån anses vara för byråkratisk och komplicerad. Representanter från företaget *Galeria Karstadt Kaufhof* (som kan jämföras med svenska *Åhlens* eller NK) menar att processen tar alldeles för lång och värdefull tid. *Galeria Karstadt Kaufhof* skapar ungefär 28 000 arbetstillfällen i Tyskland och beräkningar visar att företaget förlorar runt 80 miljoner euro i försäljning varje vecka.

Det har även uppstått tveksamheter huruvida de privata bankerna vill eller har möjligheten att betala ut KfW-lån. Man menar att många privata banker redan kämpar för sin överlevnad och kan därmed inte ta extra risker. I finanskretsar avisas den generella kritiken mot bankerna och man menar att huruvida företagen får KfW-lån eller inte beror enbart på företagets kreditvärdighet och framtidsutsikter.

Företrädare från bankerna medger dock emellertid att de totalt sett har blivit mer försiktiga inom vissa sektorer som drabbades särskilt hårt av Corona-krisen.

Helmut Schleweis, presidenten för DSGV, befarar att många företag som akut behöver hjälp från de olika programmen inte kommer att få stöd, då de förväntas betala tillbaka lånen inom fem år. Schleweis menar att många företag inte har den möjligheten.

"KfW-programmen fortsätter att hjälpa de företag som i princip fortfarande är kreditvärdiga. Det har också att göra med EU: s lagstiftning om statligt stöd, som förbjuder stöd för företag som redan är i svårigheter," säger Jens Fröhlich, Head of Development Loans på IKB Deutsche Industriebank.

Hittills (31/3) har 742 låneansökningar lämnats in till KfW på totalt 8,2 miljarder euro. Eftersom KfW inte gör sin egen riskbedömning för små lån på upp till tre miljoner euro och förlitar sig på sin huvudbank är vissa institutioner till och med beredda att göra förskottsbetalningar i sådana fall och ge sina kunder [bryggfinansiering](#). (Källa). 17 av dessa ansökningar står för 7.9 miljarder euro, resterande är mindre lån på mindre än 3 miljoner euro.

Har Tyskland verkligen fått ett mer fördelaktigt avtal?

Det vi vet hittills är att Sverige antagit en aning skeptisk inställning till statsstöd. Via obekräftade rykten har vi hört att en skillnad skulle kunna vara att tyska myndigheter verkar räkna projektinsatser, medan Sverige räknar

insatser per företag. Detta skulle innebära till exempel att ovannämnda tyska *Galeria Karstadt Kaufhof* kan bygga på med projektinsats efter projektinsats, medan svenska *Åhlens* får nöja sig med en punktinsats. Vi tror alltså inte att det rör sig om mer fördelaktiga avtal för Tyskland, snarare en fråga kring hur regeringens inställning till statsstöd är och hur de har tolkat regelverket. För övrigt ska statsstödsreglerna revideras i sin helhet 2021.

EU-kommissionen vill ytterligare utöka det tillfälliga ramverket

Den 27 mars skickade EU-kommissionen ett utkast till förslag till medlemsländerna om att ytterligare utvidga det tillfälliga ramverket. Kommissionen föreslår bland annat mer stöd till forskning och innovation (FoI) med anknytning till Coronaviruset, mer stöd för tillverkning av produkter som behövs för att hantera viruset och riktat stöd i form av lönesubventioner för anställda.

Totalt föreslår EU-kommissionen fem åtgärder som ska stödja medlemsländerna. [Här](#) kan ni läsa mer om förslaget.